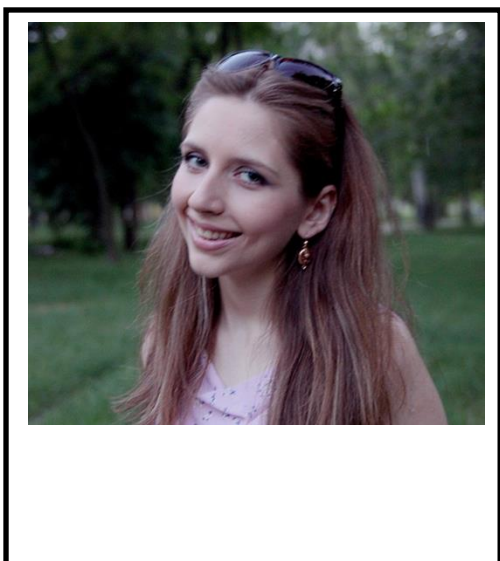

Тема. Використання елементів інтегрованого уроку у 1 класі

ПІБ вчителя: Іщенко Милана Ашотівна.

Посада, категорія, звання: вчитель початкових класів.

Повна назва школи: Запорізька загальноосвітня школа I-III ступенів №66 Запорізької міської ради Запорізької області.

Директор: Киба М.М.

Адреса школи: 69032 вул. Рекордна, 1

тел.: 0612369734

email: school66zp@i.ua

http: <http://www.school66.zp.ua/>

Провідна педагогічна ідея досвіду полягає у впровадженні елементів інтегрованих уроків у початковій ланці в умовах переходу до Нової української школи.

Науково-теоретична база досвіду

Питання інтегрованого навчання розглядали Дж. Гіббон, Н.С. Антонов, Н.Костюк, І.М.Козловська. Велике значення інтегрованому навчанню приділяють автори програми з математики для початкової школи С.О.Скворцова, О.В. Онопрієнко

Стисла анотація досвіду

Інтегроване навчання – це навчання, яке ґрунтується на комплексному підході. При цьому освіта не може ділитися на окремі дисципліни. Предметні межі при такому навчанні зникають, а в учнів з'являється можливість цілісного сприйняття світу; дивитися на світ, критично оцінюючи його.

Застосування інтегрованого навчання сприяє розвитку мислення, дає надпредметні знання, вміння і навички.

На перший план виходить соціальна важливість навчального матеріалу. Це спрямовує і вчителя, і дітей на пошук яскравих, живих прикладів, актуальних інтересів учнів.

Автор досвіду надає власні розробки елементів інтегрованого навчання у першому інклюзивному класі.

Результативність впровадження досвіду

Створюються умови для успішної реалізації концепції Нової української школи, підвищується рівень якості освіти, що відповідає новим вимогам, підвищується результативність сприйняття навчального матеріалу учнями.

Репрезентація досвіду

Шкільний рівень: виступи на засіданні методичного об'єднання вчителів початкових класів, виступ на педагогічній раді.

Посилання на матеріал <http://www.school66.zp.ua/>

Обґрунтування актуальності та перспективності досвіду.

Освіта є основою політичного, соціального, економічного, культурного та навіть духовного розвитку спільноти. Суспільство з освітою єдині. Проблеми, які можуть виникнути у суспільстві, так чи інакше впливають на освіту. У той самий час, освіта, реагуючи на виклики спільноти, суттєво впливає на її розвиток в цілому та на важливі тенденції його розвитку зокрема.

Сьогодні світ презентує нам освіту, як складне, багатогранне явище, середовище, в якому передаються та засвоюються знання та суспільний досвід. В освіті об'єднується різні види навчальної та виховної діяльності, які є змістом єдиної соціальної системи, що орієнтуються на громадські потреби людства. Сучасна освіта посідає одне з провідних місць серед соціальних інститутів суспільства. Адже чим вище рівень і якість освіти, тим вище статус людини, його місце в суспільстві. Соціальний, економічний, політичний та науково-технічний прогрес, культура та духовність також залежать від рівня освіти.

На думку світової освітньої громади, в сучасному інноваційному навчанні виділяють щонайменше дві основні мети. Перша виховати у людини здатність «передбачити», випереджати події, свідомо робити вибір, спираючись на власний розвиток та творчість, а не на досвід. Це навчання орієнтоване на набуття, відтворення та застосування умінь, навиків, знань, які необхідні, для життя у мінливому світі. Друга мета полягає у вмінні додержуватися принципу «невідчужуваності». При цьому приймаються важливі рішення на всіх рівнях життя суспільства, по-іншому, це кардинальні зміни в процесі навчання.

Вхід до Європейської спільноти, розширення української державності, розвиток її культури у поєднанні зі змінами у світі, підносять проблеми освіти на новий рівень. Вона є одним з провідних національних пріоритетів, бо нація та держава не зможе відновити й зберегти демократичний устрій, забезпечити конкурентоспроможність всіх ресурсів на світовому ринку, відтворити культурні цінності, якщо не буде мати сучасної системи освіти.

Реформування української освіти було необхідним чинником для сучасної України, де освіта – це умова і гарант існування сучасного демократичного суспільства.

"Освіта залишається чи не єдиною сферою в Україні, що застрягла у радянському минулому з його методами формування особистості, фабричним принципом "всі мають бути однаковими" та знаннєвим підходом - коли на дітей висипають тонну інформації, змушують її завчити, але не пояснюють, як цим користуватись та навіщо воно потрібно" – написала міністр освіти і науки Лілія Гриневич у колонці для сайту «Українська правда».

Перші кроки до реформування шкільної освіти вже зроблено. Українська спільнота сьогодні знайомиться з Новою українською школою (НУШ) – школою, у якій комфортно навчатись дітям, яка дає не тільки знання, а і вміння застосовувати їх у житті. Учні в НУШ вільно висловлюють думки, вчать критично мислити, бути відповідальними громадянами своєї держави.

Ключові зміни стосуються змісту та підходів до навчання. Адже «Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству...» [1].

Замість того, щоб запам'ятовувати факти та визначення понять, в учнів будуть формуватися компетентності. Це – динамічні об'єднання поглядів, цінностей, знань, навичок, умінь, прийомів мислення та інших рис особистості, що дають змогу особі успішно соціалізуватися, удосконалювати свою навчальну та професійну діяльність.

Засвоюються основні знання, які будуть підкріплюватись умінням їх використовувати; з'являться навички та цінності, що будуть необхідні випускнику НУШ в житті.

Читати з розумінням, критично та системно мислити, вміти сформувати та обґрунтувати власну думку усно і письмово, проявляти ініціативу, творчість, керувати своїми емоціями, приймати власні рішення, розв'язувати проблеми, оцінюючи ризики, співпрацювати з іншими – все це є пов'язуючими вміннями для усіх компетентностей..

Крім того учні в НУШ навчаються за діяльнісним підходом, впроваджується проектне навчання.

Одним із напрямків, що активно презентуються як «новаційні» в світі реалізації концепції НУШ є інтеграція у навчання.

Актуальність ідеї інтегрованого навчання полягає в тому, що вона є оптимальною для сучасного етапу розвитку національної школи.

Я – педагог з чотирирічним досвідом роботи. В цьому році почала працювати з дітьми першого класу. В моєму класі є діти з інклюзивною формою навчання. Нозологія цих дітей «розлади аутистичного спектру» (Додаток 1). Особливі діти потребують особливих методів, підходів у навчання. Інтеграція дозволяє усім учням, незалежно від їх можливостей, брати активну участь у процесі навчання.

Основні ідеї досвіду.

Інтеграція (від лат. *Integrum* — ціле, лат. *integratio* — відновлення) поєднання, взаємопроникнення; це процес об'єднання будь-яких елементів (частин) в одне ціле; процес взаємозближення й утворення взаємозв'язків. [2]

Першим скористався ідеєю інтегрованого навчання К.Д.Ушинський. Він об'єднав в курсі навчання грамоти два типи умінь — читання і письмо. Правило одночасно навчати першокласників читати і писати є актуальним і у наш час. Сучасний початковий курс математики також інтегрували, поєднавши елементарну арифметику, алгебру та геометрію. Навіть те, що всі основні дисципліни викладаються одним учителем, вважається найбільш яскравим зразком інтеграції в практиці початкової освіти. На сучасному етапі питаннями інтегрованого навчання цікавилися Дж. Гіббон, Н.С. Антонов, Н.Костюк, І.М.Козловська. Велике значення інтегрованому навчання приділяють автори програми з математики для початкової школи С.О.Скворцова, О.В. Онопрієнко

Інтеграція — необхідна умова часових змін. Вона ознайомлює людину з інноваціями в культурному житті суспільства, інтелектуально розвиває індивіда. Діти починають усвідомлювати світ цілком та своє місце у цьому мінливому світі.

Ідеї інтегрованого навчання сьогодні надзвичайно актуальні, оскільки сприяють успішній реалізації нових освітніх завдань: дають можливість учителю разом із учнями опанувати значний за обсягом навчальний матеріал, досягнути формування міцних, усвідомлених міжпредметних зв'язків, уникнути дублювання у висвітленні низки питань. [3, с. 5]

Крім того, треба розрізняти поняття «інтеграція» та «міжпредметні зв'язки», що представляють собою короткі вкраплення в урок відомостей з інших предметів.

В сучасній школі перетворення та усунення протиріч між великим обсягом знань та їх засвоєнням можливе завдяки інтеграції. Тепер знання учнів ми представляємо не у вигляді мозаїки чи фрагментів, а об'єднуємо їх у комплекс, в універсальну систему знань та цінностей людини, формуємо системно-цілісний світогляд. Безмежність знань та обмежені людські ресурси – це ті протиріччя, які можна подолати завдяки інтеграції. Реалізуючи на практиці ідеї інтегрованого навчання спостерігаємо й додатковий ефект, що сприяє розвитку емоційно ціннісного відношення учнів до навчання, оскільки діти краще розуміють поданий матеріал саме на міжпредметній основі, на взаємозв'язках з повсякденною діяльністю людини, що є важливою умовою засвоєння не тільки предметних компетентностей учнів, але й ключових.

Інтеграція - це результат реалізації міжпредметних зв'язків, які передбачають не тільки комунікацію між предметними галузями знань, але й встановлюють глибокий зв'язок між ними.

Мета інтегрованого навчання:

- сформувати в учнів єдине уявлення про світ навколо, про систему знань і вмінь;
- досягти рівня освіти, що асоціюється з термінами «якість», «конкурентоздатність»;
- розвивати мислення учнів, вивчаючи загальноосвітні предмети та предмети, що відносяться до профорієнтації учнів;
- активізувати практичну та пізнавальну діяльність учнів на уроці та в позаурочний час;
- реалізовувати виховну та розвивальну функції.

Інтегроване навчання та впровадження цього явища в педагогічну практику необхідне через потребу у формуванні інтегративного типу мислення у сьогоденних школярів для їх подальшої успішної адаптації і конкурентоздатності в сучасних умовах.

Отже у сучасного школяра з'явився новий інноваційний інструмент, що адаптує дитину до змін в суспільстві, допомагає опанувати величезний обсяг різноманітної інформації про світ навколо, про суспільство, про місце в цьому суспільстві. Цей інструмент допомагає учню само вдосконалитися та реалізуватися, як особистості.

В основі уроків інтегрованого навчання лежить гуманістичний напрям. Це означає, що знання повинні бути персонально важливі для кожного учня. Першочергово надається перевага соціально важливому навчальному матеріалу. Таким чином при підготовці уроку я шукаю яскраві, живі приклади, які можна адаптувати до актуальних інтересів дитини. Інтегровані уроки зробили навчання у моєму класі цікавим. Прийшла до висновку, що проводити такі уроки необхідно для того, щоб учні могли цілісно сприймати світ, розуміти явища та процеси, які відбуваються у ньому.

Як зазначено в статті «Інтегроване навчання: тематичний і діяльнісний підходи» Інни Большакової та Марини Пристінської: «Реформування сучасної освіти лежить на шляху подолання ізольованого викладання навчальних предметів і створення принципово нових навчальних програм, де освітній процес доцільно орієнтувати на розвивально-продуктивний інтегративний підхід»[5].

Треба пам'ятати, що сприйняття світу учнями початкової школи є цілісним та невідокремленим. А тому вивчаючи окремо предмети - сприйняття цілісності у дитини втрачається. Для подолання цього актуальним є впровадження інтегрованих уроків, де світ та явища у ньому сприймаються як єдине ціле. На таких уроках під час вивчення однієї теми використовую матеріал з різних предметів. Готуючись до уроку, я за основу беру міжпредметний зв'язок, з урахуванням доцільності його використання. Тому, що головна мета інтегрованих уроків це не «навалювання» максимального об'єму інформації, а формування цілісного сприйняття світу і підвищення пізнавального інтересу.

На практиці найчастіше інтеграцію застосовую на уроках узагальнення та систематизації знань та вмінь учнів.

При розробці інтегрованого уроку вчитель повинен усвідомлювати, що це не просто урок, де поєднуються два-три предмети, а єдине ціле, де відбувається органічне об'єднання різних частин навколо однієї теми, в результаті якого збагачується світосприйняття, розуміння та усвідомлення викладеного матеріалу. Така подача, дає змогу пізнати явища з різних сторін, при цьому цілісність знань не втрачається.

Вже при розробці календарного планування я приблизно визначилась, які теми з різних навчальних дисциплін можна об'єднати (Додаток 2).

Можна виділити вертикальні (вивчення інтегрованих предметів в близьких часових межах (протягом уроку, дня) та горизонтальні (вивчення інтегрованих предметів відірвано в часі (протягом тижня, місяця) міжпредметні зв'язки (Додаток 3).

Перед тим як розпочати планування інтегрованих уроків, я чітко усвідомлювала, що в цьому році діти першого класу докорінно відрізняються від первачків мого попереднього випуску. Це нове покоління, яке дивиться на світ через призму гаджетів, але паралельно може і хоче реагувати на прості дитячі об'єкти: іграшки, малюнки і т.д.

Крім того вікові особливості шестирічних дітей також треба брати до уваги при розробці інтегрованого уроку(Додаток 4).

Найбільше моїм дітям подобаються тематичні дні. Щоб спланувати тематичний день, я обираю одне «головне» поняття, тему та формулюю її одним словом (словосполученням). Коли я визначилась з ключовою темою, записую її у зошит і за допомогою усім відомого «асоціативного куща» підбираю, записуючи у стовпчик, ключові слова, які передають зміст та ідею мого задуму. Це можуть бути не тільки слова, але й схеми, малюнки, кросворди та ін. Потім встановлюю зв'язки між записаними поняттями. Іноді встановлюючи зв'язки, щось хочеться додати. Я не обмежую себе в польоті думок. Розмірковую, що з написаного буде цікаво дітям, яка інформація може стати змістовим наповненням уроку. Далі встановлюю назву навчальних предметів, що містять записану мною інформацію, програмові завдання, види діяльності на уроці (ігри, вправи), та думаю, які ресурси необхідно залучити для підготовки до уроку (можливо мені знадобиться телевізор, ноутбук чи ін.).(Додаток 5)

Іноді буває і навпаки. Побачивши матеріал, який був би гарним наповненням уроків, я шукаю тему, яка б могла цей матеріал об'єднати.

Підготовка до інтегрованого уроку або до тематичного дня займає в мене багато часу. Крім того, не кожного дня виходить поєднати теми, поняття уроків. Однак інтегрований метод навчання мені подобається, тому що це є дієвий спосіб донесення інформації до першокласників. Тому елементи інтегрованого навчання обов'язково присутні на моїх уроках. Крім того діти досить активно включаються в роботу на уроці.

На інтегрованих уроках або в тематичні дні звичайний атрибут класу дошка – стає головною моєю помічницею. Саме за допомогою дошки я концентрую дитячу увагу (у тому числі увагу дітей з розладами аутистичного спектру) на важливих поняттях нашої теми. Я використовую методичні посібники, плакати, роздруковані картки або просто намальовані власноруч картини. Яскрава картинка неодмінно привертає увагу дітей! Звичайно, що кожний малюнок повинен мати практичну спрямованість (Додаток 6). Навіть фізкультхвилинки підбираю до теми дня.

З піврічного досвіду своєї роботи за цим направленням стало зрозумілим, що саме яскраве тематичне оформлення дошки є дієвим мотиваційним та дидактичним інструментом навчальної діяльності учнів мого класу.

Інтегровані уроки завжди цікаві і емоційно наповнені.

Висновки.

Актуальність даної теми зумовлена змінами в освітньому середовищі України та появою нового покоління учнів, які здатні свідомо отримувати, обробляти та застосовувати, отримані на уроці знання. Традиційна «монологічна» система в освіті вже давно втратила свою практичну ефективність. Вчителю необхідні нові методи роботи, які дозволять спростити процес засвоєння знань учнів.

На інтегрованих уроках учні мають змогу навчитися оцінювати отриману інформацію, розвивати творчі здібності,

Учень навчається не тільки висловлювати свою думку, але й у дискусії аргументовано відстоювати точку зору, при цьому учень прислухається до співрозмовників, поважає іншу думку. На інтегрованих уроках приділяється увага виховній функції. Діти відтворюють різні життєві ситуації, завдяки чому збагачується

їх власний досвід, завдяки якому вони зможуть у суспільному житті уникнути конфліктів, знайти компромісне рішення, розв'язати проблемну ситуацію.

Під час інтегрованого навчання діти, у тому числі з особливими потребами, отримують відчуття успіху.

Взаємодія вчителя та учня, доброзичлива атмосфера поліпшує психологічний клімат, підвищує мотивацію, що відповідає вимогам Нової української школи.

На інтегрованих уроках діти можуть використовувати свої знання, робити власні відкриття, отримати життєвий досвід, знайти своє місце в соціумі, особливо це важливо в класах з інклюзивною формою навчання.

Використана література.

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017р.//<http://mon.gov.ua>
2. Інтеграція//<http://uk.wikipedia.org/wiki>
3. Інтегровані уроки в початковій школі / Упоряд. Н. С. Вегера — Тернопіль–Харків: Ранок, 2010. — 160 с. — (Серія «Відкритий урок»).
4. Інтегроване навчання: тематичний і діяльнісний підходи./ Большакова І., Пристінська М.//<http://nus.org.ua>